

پازاریرتسی فی ۱۹ محرم سنه ۳۲۷ وفی ۱۸ کانون ثانی سنه ۳۲۵

جمعیت علمیه اسلامیہ نك ناشر افکاریدر

مذہب مسئول :
مکتب نواب مہملہ لندن
کاپسلی منیر

سر محرر :
فاتح مجیز درسہاملرندن
توقاد مبعوثی
مصطفی صبری

صاحب امتیاز :
فاتح مجیز درسہاملرندن
استانبول مبعوثی
مصطفی عاصم

مندرجات :

ادبیات

ای ملنک وکیلری رحمی
تخسر عاطف

اعانة ملیہ نسوان جمعیت معززہ سنہ .. مصطفی صبری
اہل اسلام وعلوم مصطفی عاصم
کوچک بردوشونجہ کوچک حمدی
عدل واحسان حسین حازم

نسخہ سی ۱ غروشدرد

آبونہ اجرتی (پوستہ اجرتیہ برابر)

ممالک اجنبیہ ایچون :
۶۰ ، ۱۲ فرانسی
» ۳۰ ، ۶ »

استانبول ولایات ایچون :
برسنہ لک ۶۰ غروش
الئی آبانی ۳۰ »

درج ایدلمیان اوراق اعادہ اولنماز

قادرلر مزہ :

اکثر مقالاتہ ایات کریمہ واحادیث نبویہ درج ایدلمش بولندی نظر اعتبارہ آلنہرق رعایتسزلکدہ بوللمہاسی رجا اولنور

درسعات

احمد ساقی بک مطبعہ

امام اعظم حضرت زلیله سفیان ثوری، مدینه منوره امام مالک و محمد بن عبدالرحمن، مکه مکرمه ابن شریح و ابن عیینه، بصره ربيع بن الصبیح حضراتی امور دینی و شرعی و الفاول تدوین موفوق اولان اجله ائمہ دندر .

مابعدی وار

مصطفی عاصم

دین اسلامده هدف منافشه اولان مسائل

دن

معنی و رترب

بعضیایر مزده اسکین قالما، و صوک زمانلرده عمومیتله دین اسلامه اسناد اوانان بعض یا کیش فیکرل واردر : فانی دنیا ایچون چالیشمق نه لازم؟ آخرتم معمور اولسونده اوچ کونک دنیای ناصل اولسه کیریم . جناب حق رزقی تکفل ایتشد . اللهک کفالتنه انیم تام دگی که تحصیل معیشت اوغرند بوقدر بورغونلنه لزوم کوردم . بوندن الله توکسزک چقار . دیرلر . و بوسوزلری بر نوع صوفیک و دیندارلق اولق اوزره صرف ایدرلر . حال بوکه بوکی فیکرل دینه ، اسلامیه لکه سوردیرر ؛ بر دینک منسوبینک تابلکله ، ایلشکسز لکه فقر و سفالت ایچنده قالسنی و بونک نتیجه سی اوله رق سائر ملترک قوت و سطوتلری آلتنده ازیلسنی موجب اولورسه اودین ناصل طوغری و معقول بر دین اوله بیلیر ؛ دیرتر . معزز و مقدس بیلدیکمز دینز بزی دشمنلر مزک آققلری آلت آتیورمش . دنیاده یاشامغه بدل سورور نمیزی ایسته بورمش . هیچ بویله شی اولورمی ؛ بونلر دینه افتاد . پیغمبر من صلی الله علیه و سلم افندمن بر حدیث شریفده : سزک خیر ایلرکز ، نه دنیای ایچون آخرتی ، نه ده آخرتی ایچون دنیاسنی ترک واهال ایدنلر دکدر [۱] بلکه سزک

[۱] (وان لیس للانسان الا ماسی) آیت کریمه سنی الکز دنیا ایچون چالیشمق موقعنده اوقورلر . ایسته بو حدیث شریفه و آیتک مابعدنکی (وان سعیه سوف یری) قول کریمه تنه تطبیقاً معتاد اولان صورت ایراد و استشهادی تصحیح ایتلیدر .

کثیره دینه استحضار ایتدی . برچوق مسائل شرعیده کندیلرینه مراجعت ایدیلر اولدی . کندیلرندن استفتا ایدیلان امور دینیده سفلری علماسندن اوکرتمش اولدقلری مسئله مطابق اولانلر حقنده اول وجهله و اولیانلر حقنده بالاجتهاد جواب و یریلر ایدی .

بو طبقه رجالی : ائمه تابعین حضرتک انتخاب ایتدیکی طرز مقبوله موافق اوله رق نسج کالای علوم ایتدیلر . سفلرندن المش اولدقلری احادیث جلیله و اخبار علیه نک و فتاوی موثوقه نک ایجابات و انتضا آتندن دخی نیجه احکام شرعیه استنباط ایتدیلر . احادیث شریفه مسنده و مرسله ایله تمسک وینه سنن عالییه مسند اوله جملرینی بیلدکلری ایچون انتخاب و تابعین حضرتک اقوالی ایله استدلال ایدر اولدیلر . انتخاب کرام حضراتی احادیث جلیله متعارضه نک بعضیسی منسوخ و یا مؤول اولدیغنه قائل اولمشلر و یا خود موجیهه عمل ایتمکده بولتمشلر اول وجهله عامل اولورلر ایدی .

انتخاب و تابعین ارده سندنه مختلف فیه اولان مسائل حقنده هر کس بولندی فی بلده علماسنک مذهبنی اختیار ایدردی . مثلاً مدینه طاهرده بولان علماء تابعین دن عروه سالم ، عطاء بن بسار ، قاسم ، عیاده بن عباد ، زهری ، یحیی بن سعید ، زید بن اسم حضرت ایله انتخاب کرامدن « فاروق اعظم ، عثمان بن عفان ، ام المؤمنین عایشه ، عبدالله بن عمر ، عبدالله بن عباس . زید بن ثابت حضرتک مذهبلیرخی اخذ ایدرلردی .

واهل کوفه انتخاب کرامدن عبدالله بن مسعود ، امام علی و تابعیند شریح ایله شعبی حضرتک مذهبلیرخی اخذ ایدرلردی .

امام مالک حضرتلری برنجی صورتده [السنة النی لا . اختلاف فیها عندنا کذا و کذا] وایکنجی صورتده [هذا احسن ماسمعت] بوریردی . ایسته بو طبقهده بولان اکابر دین مبین علوم شرعییه تدوین ایشلشدر . کوفهده

(لان تدعہم اغنیاء خیر من ان تدعہم عالة یتکفون) بیوریلورک ورنہ کی زنکین اولہرق برافقلنگ فقیر، عالمہ آووج اچنہ مجبور، حالہ برافقلنگکن البتہ خیرلدر دیمکدر۔ اسلامدہ بوکی آثارواحدیث، لاتخصی رخالہدہر۔

مال دنیا الہ آخرتک دہ قازانیلہ بیلہ جکنی سہولہ مشدک، حتی دی بہیلیرم کہ عاقل ومدقق اولان انسانلر، قازاندقلری ثروت دنیاں خیراتہ۔ منافع ملتہ صرف ایدرک آخرتی دہ اللہ ایتک شولہ طورسون خیراتہ صرف ایتک بیلہ قالمق سیزن، منافع عمومیہ خدمت اقتدارنی حائر اولق نیلہ هنوزاستحصال ثروت ایدرکن آخرتی ثروتہ برابر قازانمہ موفق اولورلر۔ چونکہ (انماالاعمال بالنیات) قول شریفی مسلمانلک الکیوک دستورلرندن اولدینی جہتلہ ثروتک انہای اکتسابندہ موجود اولان حسن یتلری الہ ماجور اولمری اقتضا ایدرک قازانیلان ہر برآچہ الہ برلکدہ بردہ ثواب قازانیلمش دیمکدر۔

یوقاریدن بری عرض ابدیکم حقایقہ برابر تسلیم اولنہ جق برجہت واردرکہ اودہ اسلامیتدہ مال دنیانک حلانہ حساب وحرانہ عذاب ترتب ایدہ جکی دنیا، مؤمنک زندانی اولدینی وینہ دنیانک نزدخدادہ سیوری سینک قانادی قدر بردکری اولدینی وبونک ایچون نہ قدر چالیشیلہ ینہ رزق مقسومدن زیادہ اولہ میہ جنی و فقرالنگ عنداللہ قدری بک عالی بولندی طرزندہ برحق آثارک موجود اولمیدر۔ ایشہ انسانلری عطالت وسفالتہ سوق ایدن سابق الذکر ظنون وابطال اختابی اشبو آثاری بغیرحق کندلیرنہ سند اتخاذ ایتک صورتیہ سوءاستعمال ایتدکری کبی بصیرتسز بعض ارباب قلمسز ظنون مذکورہ اختابی تقبیح وتزییف ایدہم دیرکن اسلامیتدہ بولرہ، ولومناً غلط اولہ جق ہیچ برشی یوقش کبی ادارہ لسان ایدرک آثار مذکورہ نک وجودیتہ قارشئ مفرط بر اثر تغافل کوسرتمکدہ درلر۔ حال بوکہ بواترلر مضامین اشعاردن کلمات کبارہ، اورادندہ احادیث وایاتہ طوغری یوکسمکدہ

خیرایلرکنر دنیاسی الہ آخرتی بنی جمع ایدنلرکزدرد۔ بیورمشلدرد۔ اتخارک حسب الدیانہ نہ قدر مذموم برشی اولدینی معلومدر۔ اتخارہ قطعاً راضی اولیان بردن فقر وسفالتدہ راضی اولماز۔ چونکہ، باخصوص عصر حاضرہ فقر وسفالت دخی تدریجاً اتخار دیمکدر۔

دیگر برحدیث شریفدہ (کادالفقران یکون کفرا) بیورمشلدرد۔ یعنی فقرالق کفرہ یاقین برشیدر۔ ایشہتہ بوحدیث شریفک دخی سر اعجازی۔ زمانمزہ تطبیقاً نہ قدر ظاہر و آشکاردر۔ چونکہ زمانمزہ فرداً وجعاً احکام دینیہی محافظہ واجرا ایتک فقر وضرورتہ برابر پک مشکلدرد؛ اودرجہ متانت۔ ضعف اخلاق دورلرندہ ہر بابایکتیک کاری دکلدرد۔

مال دنیا الہ آخرتک دہ قازانیلہ جغنی مثبت دلائلندن اولق اوزرہ اجدادیمزدن بڑہ یادکار قالان بوقدر خیرات ومبرات ہب ثروت سایہ سندہ دکیدر؟ وفقر وفاقہ الہ برابر مشہودمز اولان بونجہ مؤسسات خیریبی وجودہ کتیرمک قابلیدرد؛ انک ایچون ینہ برحدیث شریفہ (نعم المال الصالح للرجل الصالح) بیورمشلدرد۔ یعنی ایی آدم ایچون ایی مال نہ قدر کوزل ونہ قدر لزومی برشیدر۔

ہاہ بوبادہ :

ضرب اللہ مثلاً عبدا مملوکا لایقدر علی شیئ ومن رزقناہ منارزاق احسنافھو یتفق منسرا وجہرا ہل یستوون۔ الحمدللہ بل اکثرہم لایعلمون۔

آیت کریمہ سی پک بیوک، پک بلیغ بردرس عبرت تشکیل ایتکدہر۔ اولیہا : کندی کندینہ الذنن برشی کلہین واوہتکینک بریکینک احسان وامتنائی آلتندہ کچین (عبدملوک) لرلہ، رزاق عالمک خزائہ فطرتندن استحصال ثروت ایدرک بنوعنہ سرآ وجہراً۔ ہردلو معاونتدن کبری طورمایان یدعلیا اختابی، بشریتک برصنف ذلیل بولنان دمنکی بندکان عنایتلہ شو احرار امت وارباب حیت ہیچ مساوی اولہ بیلیرلرمی؛ ینہر حدیث شریفہ

زیاده لشسه ینه فقراسز مملکت بولنق قابل اولماسی و بلکه سعی و عمل درجه قصویه واصل اولان مالکده بر قیم خیاک دها الیم بر فقر ایچنده قالماری ضروریات و مشهور داندن اولسی و حتی اوکی مالکده سیاله ثروت و سعادت بتون عظمتله، بتون قوتله محدود بحراره منصب اوله رق اکثریتی تشکیل ایدن نفوس سائرهنک، اغنیانک حصه سفالتلرینه ده وارث اولمق درجه لرنده دوچار تعب و اضطراب اولملری جهتیله بیانات مذکورهنک، هر حالده دنیا یوزندن اکسیملک شویله طورسون بلکه موجودیتلری کوندن کونه کثرت و اهمیت کسب ایدن فقرای مأیوسیتدن قورتارده رق کندیلرینه باشقه بر صورتله شوق و امید ویرمک و بلکه بو سایهده محفوظ قاله جق قوه مغویه لرله دنیاچه اولان مساعیرینه ده یکیدن بر حیات جدیت و جلادت کتیرمک اوزره صرف و ایراد ایدیلن حکمیات عالیهن دن اولدینی انظار اولی الابصاره خفی دکلر .

صوکر، فقرالغق قدری یوکسک اولدیغنی ناطق اولان سوزلرک، حقیقی اعتبارله خصوصی مخاطبلری ده واردرکه اولر فقرایله برابر وظائف انسانیه و کالات بشریه بی جمعه موفق اولان و فقیر اولدقلری حالده اغنیانک کوزینه کسدرمه دیکی آثار حمیتی ابراز ایدن مستثنی خلقت ارلردر . فقط بواعتبار ایله جل مذکورده دستور عمومی حالته بولنه ماز .

دنیاک، و دنیا لگ نزدیکه سبوری سینک قانادی قدر دگری اولمادیغنی افاده ایدن بیاناته کلنجه، بونده کی نکته حکمت و حقیقت یک عالدرد . معلوم اولدیغنی وجهله ساحه علمده انسانلق شان و حیثیتی محافظه ایدن ملترل ایچون استحقار حیات خصلته احتیاج واردر . نته کم ژاپون دولتک، دنیا به شان و یرن مظفریت حریبه سنده کی اسباب مهمه نک اک برنجیسنی، ژاپون ملتک احوال روحیه سنده کوریلن استحقار حیات خصیصه سی تشکیل ایلدیکی ارباب و قوف نظر نده قبول ایدلمش ایدی . انسانلغ

اولدیندن نظر بحث توجهه آلمانن کیشدر یلسی جائز اولیه جق درجه ده مهندر . اوت اسلامیتده انسانلری دنیا ایچون سعی و عملدن منع ایتمک بیوک بر ضلال و وبال اولقله برابر بری طرفده، اشبو سعی و عمل مانع لرینک سوزلرینی مؤید کی کورونن بونجهه آئارده ده جواب ویرمک اقتضا ایدر . عالم مطبوعاتده بر وقت پارلا یوب سونن بر محرر ذی اقدامز :

فانیست جهاندر اوو فانیست

مصراع معروفه نه قدره صاچا ! دیوردی . لکن هایدی بو صاچا اولسون مالا، بوکا موافق اولان بوقدر آیات واحادینه نه دی به جک ؟ اولیه ایسه اسلامیت دائره سنده تحری حقیقت فکرنده بولنان بر آدمی، اولیه صاچادر دیوب کیو ویرمک قاندریماز . بو بایده اطرافلیجه تعمیق تحقیقات ایتمک لازمدر .

ایشته اسلامیتده مانع مساعی کی کورینن اواثرلرک هپ بر نکتیه سی، بر موقعی واردر : ثروتک، حالته قارشى حساب و حرامنه قارشى عذاب واردر دیمک، انسانلری تحصیل ثروتدن دکل تحصیل ثروت ائساننده حقسنزلدن، استقامتسنز لکدن منع ایچوندکده بوده لازم دکلدر ؟ بوکون اهالیزه، کیجه یی کوندزه قاتوب و حرام حلال دیمه بوب اکتساب ثروت ایچون چالیشمق امری ییره ییلیرمیز ؟ اسلامیت اکتساب ثروت ائساننده کی مزالح اقدامی نظر دقتدن دورطو تمامقله ثروت عمومیه مزه بر ضربه یی اورمشدر ؟ . بالعکس .. دور سابقده کی ثروت پرست پاشالرمز معلوم . شمدی بومساک مساعی بی بر آرز دها تعمیم ایدیکیز . باقکیز : ثروت عمومیه مز بوسی و ورزشدن مستفیدی اولیور ؟ یوقسه شمدیکنندنه بدتر بر حاله می کلور ؟

دنیا مؤمنک زندانی اولدیغنی و فقرالغک، نزد خداده قدری بالاتر بولندیغنی مسئله لرینه کلنجه بوکی بیاناتک ماسبق لیمیده ینه سعی و عملدن تنفیر اولیوب، دنیا ده مساعی نه قدر

قوت و جسارتیله، صدد خارجنده و فقط منویات و حساباتک، بتون آرزوسیه داخلنده اوله رق علم فقهه و علوم اسلامییه و علماء اسلامه زبان تزییفی اوز آتمش و مقاله مده عرض ایلدیکم سائر شکایتمدهده بحاق و یردیرمشدرد . بناءً علیه مسئله نك مناظره جهتی تماماً ومع زیاده بیتمش و الحقی صورت عمومیده علم فقهه و علوم اسلامییه عائد اولان تجاوزاتی قلمش اولورکه بوجهت حقیقهده کی مناظره آتمزی دهافضله براعتدال دملی زمانمزده و بویله مناقشه شکنده اولیه رق یوروتمکی مناسب کور یورم . یالکز شم دیلات سایه مشروطیتده بربرمزی دهافحققندن ، دهافیقندن طانیش اولدیغمز کاردرد . برتجارتمز دهافوارکه اوده رضا توفیق بك ، بعض محالردده یردیرکی قونفرانس لرك و مجلس مبعوثانده سوبله دیکی سوزلردن بعضی لرنك سوء تفهیمه معروض اولدیغندن و بو اودیده کندیلیدن نقل ایلدین سوزلرك تحریفه اوغرا دیلدیغندن شکایت ایدرطور و رلردی . یوکره ایسه فکر و مسلک لرنی کاغدا و زرنه وضع ایتدیلر آرتق شکایتیه . انکاره مجال یوقدر .

سوزی يك قیصه کسمک ایسته یوردم اما برشی دهاف سوبله مکدن واز کچه میه حکم : رضا توفیق بك ، مجلس مبعوثانده ایکی فکر ، ایکی جریان واردرد . برسی بزى آورویاه کوتورمك و دیگرى قرون وسطی ره ارجاع ایتمک دیوربونك ایکی سنك اورتاسی یوقیدر ؟ اسکیدن مزیت علمیه و اخلاقیه نامنه من نسر مایه من و ارسه اونى محافظه و احیایتمکله برابر محتاج اولدیغمز علوم و فنون و صنایعیه ده علاوه ایتمک و باخلاصه ینه قرون وسطی ؟ دستورلردن اولوق اوزره حکمتی زدهده بولور سه ق آلتق و فقط بلا محاکمه هر شیئی تقلید هوسیه ملیتمزى ، کندیلکمزى غائب ایتمهك .

ایشته بن و بتون علما بو آرزوده . بوم سلکده اولدیغمزى هر کون بیوک برتالکله اعلان ایدیوروز . فقط رضا توفیق بك . ایثی ایکی شقه حصر ایتمهكله برابر

مالیسی ایچون استحقاق حیاتیه احتیاج بولنجه بو خصوصده استحقاق ثروت احتیاجی دهاف اول مسیم و ملق لازم کلیر . انسانیت ، الحقی صاحب نظرندده مستحق اولان ثروتلردن استفاده ایدمیلیر . یوقسه :

درهمه منه حین آسآله

مکان روح الجبان من جسده

مدولی قیاندن اوله رق ثروت و سامانی معشوقه و جدانی اولان زکیئلردن بشریتیه هیچ بر خیر طوقونمق احتمالی یوقدر .

الحاصل اسلامیتده موجود اولوب بعض اذهان قاصر نهك ، حکمتی تقدیر ایدمه دیکی بیسانك خلاصه مؤداسنه نظراً ثروت اکتسابیه چالیشمالی فقط ، ثروت غایه مقصد آتخا ایدلمیلیر . ایشته بو نیتله چالیشمه دنیا ایچون چالیشمق بیله دینمز .

مصطفی صری

•••
هامش

بیان الحقك ، (مجلس مبعوثانده علما و یکی غزته) عنوانی مقاله ای احتوا ایدن کچن هفته کی نسخه سنك انتشارندن ایکی کون صکره یکی غزته ستونلرنده . ادرنه مبعوثی فیلسوف رضا توفیق امضالی مقاله یی اوقودم . مقاله اودرجه غرب برطرزده یازیلش . اوقدر متعمد بر فکر مظلومه ترجان اولمشك : سید بك مسئله یی فقه لسانه ترجمه ایتمكدن باشقه چاره بوله مادی . یوقسه اوسوزلر مسئله یه تعلق ایدر سوزلر دكلدر ، و حد ذاتنده بوش سوزلردر ، چونكه فقه ده بوش شیرد ، مسائل حاضره ایله قابل تطبیق دكلدر . دیمش اوله رق علم فقه حقیقهده کی غیظ و نفرتنه قارشى سید بك طرفندن درعهده ایتدیکی وظیفه مدافعین بیله فدا ایتش و مدافع عنهنك سوزنی دخی چور و تمشدرد .

شوحالده مناظر فیلسوف اصل صدی تشکیل ایدن ، سید بلك سوزلری حقیقهده کی مدعای تسلیم ایتش و اولانجه